

Magnus Nilsson Tapper
Göteborg
Recension av Stina Florén

Professionella samtal med barn förhållningssätt, metoder och övningar

Frågan följer mig ständigt, vad är det som skiljer ett samtal med ett barn från ett samtal med den som sägs vara vuxen? Är inte skillnaden större utifrån samtalets syfte och vilken relation vi har till den vi samtalar med, än vilken ålder personen har? Jag har alltid haft svårt att riktigt förstå frågan, när studenter eller barnfrämmande kollegor frågat mig: Hur pratar man med barn? Som om det fanns en hemlig formel med vilken samtal med barnet kunde utvecklas utan att man behövde lyssna på svaren eller fråga sig varför jag ska samtala med denna människa?

Så det är med skräckblandad förtjusning jag ger mig i kast med ett verk med titeln *Professionella samtal med barn – förhållningssätt, metoder och övningar* av leg psykolog och leg psykoterapeut Magnus Nilsson Tapper. Här finns någon som vågar greppa ett ämne som kan vara lika stort som hela vetenskapen och lika begränsande som en liten manual från myndigheten. Vilken avslöjande akt, att delge sina erfarenheter och sina metoder, utan hjälp genom att fördjupa en specifik aspekt eller klamra sig fast

vid en särskild teori som struktur! Och det är ju så det ofta är att samtala med barn. Du har ingenstans att gömma dig, varken bakom svåra ord eller genom att distansera dig. Du kan inte heller hänvisa till att det är ett eget val att fortsätta samtalen. Det är du i rummet. Det du kan, och den du är. Denna bok handlar mycket om det, vad och vem man vill vara som samtalsledare. Om att öka förmågan till mentalisering och utveckla en ickespråklig kommunikation som fördjupning och förstärkning av

dina upplevelser.

Magnus Nilsson Tappers bok kan läsas av alla som har ett intresse för barn och att samtala med dem. Huvudfokus är på terapeutiska samtal men det finns gott om praktiska råd och etiska reflektioner som kan vara stimulerande för alla läsare, oavsett var man befinner sig i sitt yrkesliv. Magnus Nilsson Tapper utgår från ett mentaliseringsbaserat perspektiv på den psykodynamiska utvecklingsteorin. Att sätta ord på sitt inre och att se saker ur flera olika perspektiv är en viktig utgångspunkt i hans arbete.

Boken börjar med en inledande översikt kring barnsamtal, om hur man gör barnet delaktigt och skapar kontakt. Vikten av att vara tydlig med sin person i mötet med barnet och att verkligen pröva och värdera maktbalansen i samtalet, är andra ingångar i ämnet. Att verkligen begrunda det som oftast är den stora skiljelinjen mellan barn och vuxna i samtal; barnet har sällan sökt samtalskontakt på egen hand och har inte heller mandat och resurser att välja eller avsluta kontakten. Det är ofta någon annan som vill att man ”ska prata barnet tillrätta” och korrigera dess beteende. Undra hur man hade upplevt det om man ett, två, tre hamnade i ett samtalsrum på sin partners initiativ; för att man ansågs behöva någon som skulle hjälpa mig att hantera mina känslomässiga utbrott? Med den prövningen av barnsamtals förutsättningar gentemot en vuxenvärlds dito öppnar Magnus Nilsson Tapper för viktiga perspektiv på allvaret och ansvaret i mötet med barn.

I det följande kapitlet får vi en sammanfattning av begrepp som mentalisering, om att skapa narrativ och om skillnaden mellan inre och yttre förändring, det vill säga svårigheten att mäta resultatet av sina terapeutiska strävanden. Gjorde det någon skillnad? För vem? Och när? Förändrades barnets beteende eller har det såtts ett frö, en insikt, som kan verka långt senare?

Därefter följer en sammanställning av viktiga teoretiska aspekter rörande barns utveckling; utvecklingspsykologi, språklig och känslomässig utveckling, anknytning och personlighetsstruktur. Vidare ges en beskrivning av samtalsprocessen, såväl de olika faserna som viktiga hållpunkter såsom god förberedelse, sammanhangsmarkeringar och gemensam planering. I det sjätte kapitlet berättar, förklarar och visar författaren på en mångfald av tekniker, metoder och hjälpmedel. I synnerhet

finns en rik flora av visualiserande övningar, där ofta papper och penna är de enda verktygen. Det är en riktig skattkista med idéer för olika svåra lägen och visar på olika kreativa sätt att komma förbi ordens begränsningar. Att som samtalsledare själv delta i övningarna är ofta en förutsättning för alliansen i rummet. Så givande att se hur bild, ord och begrepp kan utvecklas i ett lärande och som kommunikation i ett samtal där den skapande förmågan kanske är mer jämbördig än den språkliga.

Författaren ägnar några kapitel särskilt för samtal med barn med sorg och med trauma, så även till barnintervjuer, familjesamtal och avslutar med att beskriva och resonera kring föräldrasamtal och ger olika förslag på samtalsövningar för en professionell utveckling.

Att samtala med barn inte enbart är en fråga om metod vilket blir tydligt då författaren är noga med att sätta såväl barnet som själva samtalet i sitt rätta sammanhang. Vikten av att värna barnet och dess maktlöshet blir särskilt tydlig utifrån de bristande förutsättningar som ofta föreligger för att just kunna erbjuda basen för ett utvecklande barnsamtal; intresse och goda intentioner över tid.

Författaren förfäktar det han kallar trepartsamtal, som en möjlig lösning och utveckling av barnsamtalen. Genom att frigöra sig från idén om att man bara ska vara två i samtalsrummet kan man öppna upp för möjligheten att bjuda in en annan vuxen som är känslomässigt viktig för barnet. Man kan ha hjälp av denna person under samtalet men i synnerhet som bärare av det samtal som påbörjats och som denne då kan fortsätta med utanför rummet. På så vis kan man i vår turbulenta tid med omfattande personalbyten så gott det går säkra barnets behov av kontinuitet och ett pågående samtal.

Texten genomfars av ett klart och koncist språk, med ett personligt tilltal och med rika exempel på såväl motgångar som medgångar i det terapeutiska arbetet med barn. Det kan bli en aning stumt utan vindlande meningsbyggnader och blomstrande metaforer men texten framstår i mångt och mycket som den sorts samtal Magnus Nilsson Tapper beskriver och förfäktar; tydliga, personliga och ödmjuka. Vid något tillfälle när författaren önskar förtydliga något som är svårgripbart (till exempel olika former av trauma och dess kategoriseringar) förirrar jag mig i gränslandet mellan hans önskan att å ena sidan sammanfatta och å andra sidan för-

tydliga.

Samtal är att stämma sitt instrument så att det kan samspela med andra instrumentet, människan mitt emot. Jag tänker att den processen ser likadana ut oavsett ålder. Med Magnus Nilsson Tappers självklara och ärliga stämma som så ödmjukt bjuder in oss till de samtal han har, de han önskar han inte hade haft och de han hoppas på, är det lätt att uppleva hur det kan vara att som barn samtala med Magnus. Det är ett sant lärande att läsa! Oavsett om man är barn eller åldrad tror jag att vi alla har att vinna på de samtal som utgår från att vilja mig väl, att utveckla mina förmågor, att skapa bilder och som ser till att jag inte lämnas ensam med mina funderingar när samtalstiden är slut. Varför skulle man inte prata med vuxna, så som man kan prata med barn? Om vi skulle våga möta varandra bortom de spärrar åldern sätter, när vi som vuxna kommit alltför långt i vår språkliga utveckling, kanske det som nu är något som avviker skulle utgöra fundamentet?

Referens

Nilsson Tapper, M. (2021). *Professionella samtal med barn - förhållningssätt, metoder och övningar*. Lund, Studentlitteratur.

Stina Florén, socionom inom familjehemsvården och social jour i Malmö Stad. Studerar litteraturvetenskap vid Lunds universitet med särskilt fokus på hur barn skildras i skönlitteratur.